

Ochrona światowego dziedzictwa w Polsce

Protection of World Heritage in Poland

KATARZYNA PIOTROWSKA

Narodowy Instytut Dziedzictwa
National Heritage Board of Poland

Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego została przyjęta przez Konferencję Generalną UNESCO w listopadzie 1972 roku i ratyfikowana przez Polskę w 1976 roku. W czasie, kiedy była ona formułowana i w latach poprzedzających Polska była aktywnym członkiem UNESCO, zaangażowanym w tworzenie przez organizację instrumenty prawa międzynarodowego.

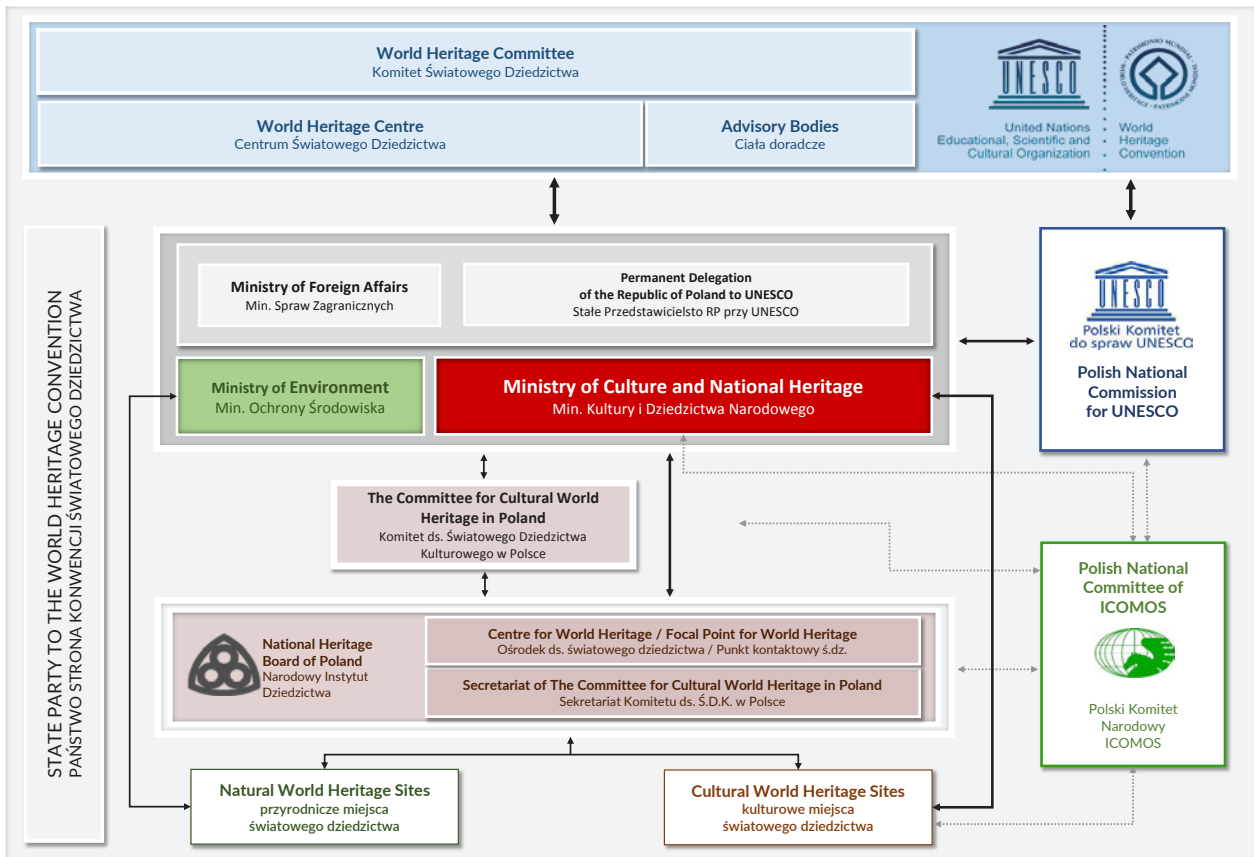
Aktywność Polski na forum międzynarodowym i zaangażowanie w ochronę dziedzictwa wynikały z wieloletnich doświadczeń Polski w walce o zachowanie tożsamości narodowej oraz ze świadomości znaczenia dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla przyszłości kraju i całego świata. Zostało to potwierdzone wczesnym przystąpieniem Polski do Konwencji światowego dziedzictwa w założeniach podkreślającej znaczenie dziedzictwa o wyjątkowej wartości oraz wspólną odpowiedzialność wszystkich narodów za jego zachowanie. Zostało to również zademonstrowane w trakcie członkostwa w Komitecie Światowego Dziedzictwa w latach 1977-1978, w czasie, kiedy elitarne grono pracowało nad kryteriami wyboru miejsc na Listę światowego dziedzictwa i pierwszymi Wytocznymi operacyjnymi do realizacji Konwencji światowego dziedzictwa, formułując podwaliny dzisiejszego systemu światowego dziedzictwa.

Przystąpienie do umowy międzynarodowej pociąga za sobą zobowiązania w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych. Przystąpienie do Konwencji światowego dziedzictwa takie zobowiązania zrodziło, a jednym z podstawowych jest identyfikacja miejsc posiadających „wyjątkową powszechną wartość” i otoczenie ich odpowiednią ochroną, tak aby pełnią swoich wartości mogły służyć kolejnym pokoleniom.

The Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, adopted by the General Conference of UNESCO in November 1972 was ratified by Poland in 1976. At the time when it was being formulated and in the preceding years, Poland had been an active member of UNESCO, committed to the instruments of international law created by the Organisation.

Poland's international activity and commitment to the protection of heritage ensued from the long-lasting experience of the Polish people in struggling for the preservation of their national identity, as well as their awareness of the importance of cultural and natural heritage for the future of their own country and the world. This is proven by early accession of Poland to the World Heritage Convention, which highlights the importance of heritage of outstanding value and the shared responsibility of all nations to preserve it. It is also demonstrated by Poland's membership of the World Heritage Committee in 1977-1978, when the elite group was working on the criteria for selecting sites to be included in the World Heritage List and on the first Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, which laid down the foundations for the present-day World Heritage system.

Signing an international agreement entails assuming domestic and international obligations. Poland's accession to the World Heritage Convention also created such commitments, including the key aim of identifying sites of “outstanding universal value” and providing them with adequate protection, so that they would serve future generations with a full set of their values. Most of the activities in recent years have been

Większość działań prowadzonych w ostatnich latach koncentruje się na usprawnieniu ochrony dziedzictwa w Polsce i korzysta ze wszystkich wytycznych opracowanych na forum międzynarodowym dotyczących ochrony, konserwacji, prezentacji i zarządzania światowym dziedzictwem. Doświadczenia zdobyte na gruncie polskim w trakcie implementacji Konwencji i codziennej opieki nad miejscami o „wyjątkowej powszechnej wartości” oraz stworzone struktury organizacyjne pomagają w wypełnianiu przez Polskę mandatu w Komitecie Światowego Dziedzictwa, który nasz kraj po raz drugi uzyskał w 2013 roku i sprawuje w poczuciu współodpowiedzialności za dziedzictwo świata.

Nasza Lista światowego dziedzictwa

W ciągu 40 lat od przystąpienia do Konwencji spośród 19 wytypowanych kandydatów, 14 dóbr reprezentujących różnorodność dziedzictwa Polski zostało wpisanych na Listę światowego dziedzictwa. Z tej liczby pięć zostało zgłoszonych w 1978 roku. Historyczne centrum Krakowa i Kopalnia Soli w Wieliczce zostały wpisane w 1978 roku wśród 12 pierwszych miejsc w historii Listy, a w latach następnych pozostałe trzy: Puszcza Białowieńska, obóz koncentracyjny Auschwitz – obecna nazwa: Auschwitz Birkenau, niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945) – i historyczne centrum Warszawy. Aktywność i za-

Schemat organizacyjny realizacji postanowień Konwencji światowego dziedzictwa w Polsce

Organization for the Convention’s implementation in Poland

focused on improving heritage protection in Poland, benefiting from all the guidelines developed internationally for World Heritage protection, conservation, presentation and management. The experience gained in protecting World Heritage sites on a day-to-day basis, as well as the organisational structures built so far, help Poland fulfil its mandate on the World Heritage Committee with a sense of common responsibility for World Heritage, a mandate which was entrusted to our country for the second time in 2013.

Our World Heritage List

In the four decades since Poland’s accession to the Convention, out of the nineteen candidatures proposed, fourteen properties representing the breadth of heritage in Poland have been inscribed on the UNESCO World Heritage List.

Five of them were nominated in 1978. The Historic Center of Kraków and the Wieliczka Salt Mine [present name: Wieliczka and Bochnia Royal Salt Mines] were added in 1978, among the first twelve places in the history of the World Heritage List. In subsequent years, the other three: Białowieża National Park [pres-

angażowanie Polski na forum światowego dziedzictwa zostało przerwane sytuacją polityczną i ekonomiczną kraju. Po wpisaniu Starego Miasta w Zamościu w 1992 roku, kolejne dobra zostały zgłoszone i następnie wpisane na Listę dopiero pod koniec lat 90. XX wieku. Wśród nich znalazły się Zamek krzyżacki w Malborku i średniowieczne miasto Toruń (1997) oraz Kalwaria Zebrzydowska (1999). W następnych latach sukcesywnie zgłaszane były kolejne kandydatury, wśród nich Kościoły Pokoju w Świdnicy i Jaworze (2001), Drewniane kościoły południowej Małopolski (2003), Park Mużakowski (2004) i Hala Stulecia we Wrocławiu (2006). Listę zamykają wpisane w 2013 roku Drewniane cerkwie w polskim i ukraińskim regionie Karpat.

Podjęmowane w kolejnych latach decyzje dotyczące wyboru kandydatur na Listę światowego dziedzictwa były wynikiem zarówno profesjonalnej analizy zasobu i oceny stanu zachowania poszczególnych miejsc, jak i znajomości tendencji panujących w ochronie światowego dziedzictwa. Przygotowanie kandydatury do wpisu na Listę zawsze wymagało przygotowania dobrego uzasadnienia i wielu zabiegów, również dyplomatycznych, aby wpis uzyskać. W przypadku obiektów kulturowych nie bez znaczenia była wieloletnia aktywność przedstawicieli Polski w ICOMOS, organizacji doradczej Komitetu Światowego Dziedzictwa, i bardzo mocna, merytoryczna obecność na arenie międzynarodowej. Przez to kolejne wpisy na Listę światowego dziedzictwa można bez trudu powiązać z konkretnymi osobami, mającymi odpowiednią pozycję w środowisku zajmującym się ochroną zabytków, przede wszystkim profesorami Krzysztofem Pawłowskim i Andrzejem Tomaszewskim.

Stanowisko Stałego Przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej przy UNESCO powołane zostało w 1946 roku i obecnie działa w strukturze ambasady dwustronnej RP w Paryżu. Stałe Przedstawicielstwo akredytowane przy siedzibie Organizacji w Paryżu odpowiada za kontakty na poziomie międzyrządowym w sprawach związanych z realizacją Konwencji światowego dziedzictwa oraz innych Konwencji i programów UNESCO.

Stały Przedstawiciel RP przy UNESCO: ambasador Krystyna Żurek

The position of the **Permanent Delegate of the Republic of Poland to UNESCO** was established in 1946. Currently, it is attached to the Embassy of Poland in Paris. The Permanent Delegation accredited to UNESCO headquarters in Paris is responsible for intergovernmental contacts in matters related to the implementation of the World Heritage Convention, and other UNESCO conventions and programmes.

Permanent Delegate of the Republic of Poland to UNESCO: Ambassador Krystyna Żurek

Warsztaty poświęcone pisaniu Retrospektywnych orzeczeń wyjątkowej uniwersalnej wartości, 2011. Fot. K. Piotrowska

Workshop on Retrospective Statements of Outstanding Universal Value, 2011. Photo by K. Piotrowska

ent name: Białowieża Forest], the Auschwitz concentration camp [present name: Auschwitz Birkenau German Nazi concentration and extermination camp (1940-1945)] and the Historic Center of Warsaw were inscribed. The activity and commitment of Poland on the forum of World Heritage had been interrupted by the political and economic situation of the country. Following the Old City of Zamość in 1992, another three sites were added to the List in the late 1990s: Castle of the Teutonic Order in Malbork (1997), Medieval Town of Torun (1997) and Kalwaria Zebrzydowska: the Mannerist Architectural and Park Landscape Complex and Pilgrimage Park (1999). In recent years, further candidates successively entered the List: Churches of Peace in Świdnica and Jawor (2001), Wooden Churches of Southern Małopolska (2003), Muskauer / Mużakowski Park (2004), and Centennial Hall in Wrocław (2006). The most recent site on the List is a property added in 2013 – Wooden Tserkvas of the Carpathian region in Poland and Ukraine.

The decisions regarding nominations on the World Heritage List made in successive years have been based on both professional analysis of the resource and assessment of the state of preservation of the individual sites, as well as on knowledge of prevailing trends. Preparing a nomination for the List has always required to present an adequate justification and make extensive efforts, including diplomatic steps, to secure entry on the List. For cultural sites, a crucial role has also been played by the long-lasting activity of Polish representatives at ICOMOS, the advisory body to the World Heritage Committee, and the very strong international presence of Polish experts. Thanks to this, the successive inscriptions of sites on

Międzynarodowe spotkanie ekspertów światowego dziedzictwa UNESCO dotyczące kryterium VI, Warszawa, marzec 2012.
Fot. D. Lipska

International World Heritage Expert Meeting on Criterion (vi) and Associative Values, Warsaw, March 2012. Photo by D. Lipska

Z czasem zaszły zmiany w podejściu do przygotowywania kandydatur i obecnie ma ono charakter inicjatywy oddolnej, angażującej na każdym etapie pracy osoby bezpośrednio odpowiedzialne za ochronę i zarządzanie danym dobrem. W przygotowanie wniosku o wpis na Listę i planu zarządzania potencjalnym miejscem światowego dziedzictwa, dokumentu opracowywanego obowiązkowo na etapie przygotowywania kandydatury, włączani są właściciele i użytkownicy, wszystkie służby odpowiadające za ochronę dziedzictwa, władze lokalne i przedstawiciele mieszkańców. W procesie tym uczestniczą osoby zarówno wcześniej zawodowo przygotowane, jak i nowicjusze na polu ochrony dziedzictwa, sam proces zaś jest ważnym narzędziem edukacyjnym w zakresie ochrony dziedzictwa, który jednocześnie

the World Heritage List can be easily linked to individual persons who enjoyed high esteem in the community of experts dealing with the protection of heritage, notably Professors Krzysztof Pawłowski and Andrzej Tomaszewski.

In time, the approach to site nomination has changed. At present, it takes the form of bottom-up initiatives, which, at each stage of the work, engage people who are directly responsible for the protection and management of a given property. The nomination dossier and management plan for a potential World Heritage site, which is a mandatory document required at application stage, is prepared with the participation of the owners and users, all the heritage protection services, local government and representatives of the local community. The process involves both

Polski Komitet ds. UNESCO ma status organu opiniodawczo-doradczego Rady Ministrów. Pełni rolę łącznika pomiędzy UNESCO a polskimi instytucjami rządowymi oraz organizacjami pozarządowymi. W skład Polskiego Komitetu ds. UNESCO wchodzi przedstawiciele instytucji rządowych współpracujących z UNESCO (przedstawiciele wybranych ministerstw w funkcji sekretarza lub podsekretarza stanu), których kompetencje pokrywają się z głównymi polami działalności UNESCO, oraz osoby reprezentujące środowiska naukowe i twórcze.

Polski Komitet jest państwową jednostką organizacyjną finansowaną ze środków budżetowych, przyznawanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Przewodniczący i Sekretarz Generalny oraz członkowie indywidualni są mianowani przez Ministra Spraw Zagranicznych, a członkowie instytucjonalni – zatwierdzani przez niego.

Przewodniczący: prof. Jacek Purchla
Sekretarz Generalny: prof. Sławomir Ratajski

Polish National Commission for UNESCO has the status of an advisory body of the Council of Ministers. It acts as a liaison between UNESCO and Polish government institutions and non-governmental organisations. The Polish National Commission for UNESCO consists of representatives of government institutions cooperating with UNESCO (secretaries or undersecretaries of state from the relevant ministries) whose competences correspond to the main fields of UNESCO activity, as well as representatives of the scientific and artistic communities.

The Polish Commission is an organisational unit of the State financed with budgetary funds granted by the Ministry of Foreign Affairs. The Chairman and the Secretary General, as well as the individual members, are nominated by the Minister of Foreign Affairs, while the institutional members are approved by the Minister.

Chairman: Prof. Dr Jacek Purchla
Secretary General: Prof. Dr Sławomir Ratajski

Do głównych zadań **Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS** należy rozpowszechnianie metod ochrony dziedzictwa kulturowego i konserwacji zabytków, wspieranie badań dotyczących teorii i technologii służących zachowaniu dziedzictwa. Polski Komitet Narodowy ICOMOS zrzesza ponad 220 specjalistów z zakresu ochrony dziedzictwa i konserwacji zabytków. Celem organizacji jest popularyzacja polskich osiągnięć w dziedzinie ochrony zabytków za granicą oraz przeniesienie na grunt naszego kraju najlepszych doświadczeń zagranicznych.

Prezes: dr hab. inż. Bogusław Szmygin, prof. PL

The main tasks of **Polish National Committee of ICOMOS** include promoting methods used for the protection of cultural heritage and monuments, supporting studies of the theory of heritage preservation and technologies used for the purpose. The Polish National Committee of ICOMOS brings together more than 220 specialists in the field of monument protection and conservation. The aim of the organisation is to popularise Polish achievements in the field of monument protection abroad, and to transfer the best foreign experience to Poland.

Chairman: Prof. dr Bogusław Szmygin

rozwija kompetencje społeczne jego uczestników. Prof. Stanisław Lorentz – wieloletni dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, szczególnie zaangażowany w odbudowę Zamku Królewskiego w Warszawie – uważał, że jeżeli trzeba coś ochronić, to muszą to czynić normalni ludzie, którzy robią to z miłości. Obecne podejście do przygotowywania kandydatur na Listę dowodzi jego racji.

Patrząc na całokształt Listy światowego dziedzictwa, trzeba podkreślić, że wiele z propozycji zgłoszonych przez Polskę, a szczególnie te z 1978 roku, miało charakter problemowy, ukierunkowujący myślenie o dziedzictwie i potrzebach jego ochrony, a tym samym stanowiło ważny głos w dyskusji nad formą i kierunkiem rozwoju Listy światowego dziedzictwa. Wskazywało też już wtedy na jej ważną rolę w kształtowaniu podejścia do ochrony dziedzictwa. Jednym z tematów podjętych przez Polskę była ochrona zespołów urbanistycznych, które w początkowym okresie tworzenia Listy były traktowane nieco marginalnie i ograniczały się do wybranych przykładów architektury lub jej zespołów. Ilustracją tego podejścia było zaproponowanie wpisu Krakowa obejmującego historyczny ośrodek miejski ze wszystkimi jego nawarstwieniami. Wcześniej Polska zaangażowała się w opracowanie zaleceń UNESCO wskazujących właściwe podejście do historycznych zespołów miejskich, przyjętych w 1976 roku. Szerokie, kontekstowe podejście do ochrony znalazło rozwinięcie w Rekomendacji UNESCO dotyczącej historycznego krajobrazu zurbanizowanego, przyjętej przez Konferencję Generalną w 2011 roku.

people who have the required expertise, and novices in the field of heritage protection, with the process itself being an important educational tool helping to promote protection of heritage and developing the social skills of its participants. Professor Stanisław Lorentz, long-time director of the National Museum in Warsaw, who dedicated his life to the reconstruction of the Royal Castle in Warsaw, believed that if you need to protect something, you must involve ordinary people who do it out of love. The current approach to nominations proves its rationale.

When looking at the World Heritage List, it is evident that many of the proposals submitted by Poland, in particular those dating back to 1978, were breaking new ground and reorienting the way of thinking about heritage and the needs linked to its protection. Thus they were an important voice in the debate about the character of the World Heritage List, and the direction it should follow. Furthermore, they were an early indication of the crucial role the World Heritage List plays in shaping the approach to heritage protection. One idea put forward by Poland was to ensure the protection of urban ensembles, which was treated somewhat marginally during the early stage of the List, and was limited to selected buildings or their settings. Poland's approach is illustrated by the proposal to list Kraków, including its historic town centre and later additions. Earlier, Poland had participated in developing UNESCO recommendations on historic urban ensembles, adopted in 1976. The broad, contextual approach to heritage protection was then taken further in the UNESCO Recommendation on the Historic Urban Landscape adopted by the General Conference in 2011.

A moment of reflection on the implementation of the Convention

The initiative to join the World Heritage Convention was proposed in 1976 by the Polish Ministry of Culture, which has since played a leading role in the implementation of its provisions at state level. Historically, the principle has been established whereby matters related to World Heritage fall within the remit of the General Inspector of Monuments. The protection of World Heritage properties involves preserving all aspects of their "outstanding universal value", as defined at the time of listing. It is a complex task which requires the collaboration of many individuals and institutions at central and local levels, as well as a strategic, consistent approach.

Polish legislation does not envisage special treatment for World Heritage properties. However, the fact

Generalny Konserwator Zabytków, sekretarz lub podsekretarz w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego to najwyższy organ ochrony zabytków. Odpowiada on m.in. za opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i realizację zadań z niego wynikających, oraz sprawuje nadzór nad działalnością 16 wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Wojewódzki Konserwator Zabytków to organ administracji rządowej zespolonej, wykonujący zadania z zakresu ochrony dóbr kultury wynikających z obowiązujących przepisów. Prowadzi on rejestr i wojewódzką ewidencję zabytków oraz wydaje pozwolenia i sprawuje nadzór nad prawidłowością wykonywanych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach.

Generalny Konserwator Zabytków: dr hab. Magdalena Gawin, prof. IH PAN

General Inspector of Monuments, who holds the office of a secretary or undersecretary in the Ministry of Culture and National Heritage, is the highest authority for the protection of monuments in Poland. The Inspector is responsible, among other matters, for developing the National Monument Guardianship Programme and implementing related tasks, as well as overseeing the activities of the 16 Regional Inspectors of Monuments.

Regional Inspector of Monuments is a government organ responsible for performing tasks related to the protection of cultural properties in line with applicable law. A Regional Inspector of Monuments keeps the Register of Monuments, issues conservation permits, and makes sure that conservation and architectural surveys, as well as conservation, restoration, construction and other works on monuments are performed properly.

General Inspector of Monuments: Prof. Dr Magdalena Gawin

Chwila refleksji nad wdrażaniem Konwencji

Inicjatorem przystąpienia do Konwencji światowego dziedzictwa w 1976 roku było Ministerstwo Kultury, i z tego też względu zachowuje ono wiodącą rolę w implementacji jej postanowień na szczeblu państwa. Historycznie ukształtowała się zasada, że kwestie dotyczące światowego dziedzictwa podlegają Generalnemu Konserwatorowi Zabytków. Ochrona dóbr światowego dziedzictwa polega na zachowaniu wszystkich aspektów ich „wyjątkowej powszechnej wartości”, określonej w momencie wpisu. Jest to zadanie kompleksowe, wymagające współdziałania wielu osób i instytucji na poziomie centralnym i lokalnym oraz strategicznego, konsekwentnego podejścia.

Polskie ustawodawstwo nie przewiduje szczególnego traktowania dóbr światowego dziedzictwa. Jednak fakt, że ich identyfikacja odbywa się na podstawie ratyfikowanej umowy międzynarodowej, która zgodnie z Konstytucją RP należy do źródeł powszechnie obowiązującego prawa, powoduje, że za zachowanie ich „wyjątkowej powszechnej wartości” odpowie-

that they are identified under the ratified international agreement, which, according to the Polish Constitution, is a source of universally binding law, requires the “outstanding universal value” of those properties to be safeguarded both by central government, local government at all levels, specialised institutions, as well as government agencies, non-governmental organisations and citizens. Naturally, this requires creating a cooperation platform.

The beginning of periodic reporting, and the preparation of the first report on its realisation in 2003-2005, was a major development – if not a turning point – in the history of the implementation of the World Heritage Convention in Poland. The report concerned both the general policy of the state in the field of heritage protection and the condition of individual World Heritage sites. The process of collecting and analysing information, as well as the preparation of the report itself, including the related discussion, allowed a number of deficiencies to be highlighted. One striking conclusion concerned was the general lack of knowledge about World Heritage. One of the major difficulties noticed was the absence of appropriate systemic solutions which would allow one to define the principles of cooperation and ensure the proper protection of World Heritage sites in accordance with the relevant requirements. At the same time, attention was drawn to the Convention as an instrument of international law and to its potential as a tool supporting the preservation of heritage at national level.

The preparation of the report, in combination with the monitoring conducted by the World Heritage Committee, initiated a series of activities and projects which, in a natural manner, significantly improved knowledge and perception of the World Heritage Convention in Poland, and had an influence on present-day rules and the methods of its implementation.

In 2004, the **League of Polish UNESCO Towns and Sites** was set up, bringing together representatives of World Heritage sites and local government. Then, an analysis of the results of the periodic report, and the resultant expert study on the obligations and implications of being included in the World Heritage List, which was prepared in 2008, initiated an organisation of regular **Meetings of the Guardians of World Heritage Sites**. Another activity which brought World Heritage sites together was a project named Management of UNESCO World Heritage Sites in Poland and Norway, delivered in the years 2009-2011 by the International Cultural Centre and its Norwegian partner. At around the same time, the Polish and

działna jest zarówno administracja rządowa, jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, wyspecjalizowane instytucje i organizacje rządowe oraz pozarządowe, jak i obywatele. Zrozumiałe jest, że w takiej sytuacji kluczowego znaczenia nabiera stworzenie platformy współpracy i temu celowi mają służyć struktury organizacyjne tworzone i udoskonalane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Istotnym, wręcz zwrotnym momentem w historii realizacji Konwencji światowego dziedzictwa w Polsce było uruchomienie sprawozdawczości okresowej i przygotowanie w latach 2003-2005 pierwszego raportu z jej realizacji. Sprawozdanie dotyczyło zarówno ogólnej polityki państwa w zakresie ochrony dziedzictwa, jak i stanu poszczególnych miejsc światowego dziedzictwa. Proces zbierania i analizowania informacji oraz przygotowanie samego raportu wraz z towarzyszącą mu dyskusją uwidoczniły wiele niedociągnięć. Znamienny okazał się też dosyć powszechny brak wiedzy na temat światowego dziedzictwa, a jednym z głównych problemów był brak odpowiednich rozwiązań systemowych, które określałyby zasady współpracy i zapewniały właściwą ochronę miejsc światowego dziedzictwa zgodnie z obowiązującymi wymogami. Jednocześnie została zwrócona uwaga na Konwencję jako instrument prawa międzynarodowego i na jej potencjał jako narzędzia wspomagającego ochronę dziedzictwa na poziomie krajowym.

W sposób niejako naturalny przygotowanie raportu w powiązaniu z monitoringiem kontrolnym prowadzonym przez Komitet Światowego Dziedzictwa uruchomiło szereg działań i projektów, które znacząco wpłynęły na znajomość i postrzeganie Konwencji światowego dziedzictwa w Polsce oraz miały wpływ na obecne zasady i sposób jej implementacji w Polsce.

Na kanwie spotkań organizowanych w celu przygotowania raportu, w 2004 roku zawiązała się **Liga polskich miast i miejsc UNESCO**, zrzeszająca przedstawicieli miejsc światowego dziedzictwa i władz lokalnych. Analiza wyników sprawozdania i opracowana na jej podstawie ekspertyza dotycząca zobowiązań i konsekwencji wpisu na Listę światowego dziedzictwa wykonana w 2008 roku dała impuls do organizowania cyklicznych **Spotkań opiekunów miejsc światowego dziedzictwa**. Innym działaniem, które zgromadziło razem miejsca światowego dziedzictwa, był projekt poświęcony Zarządzaniu miejscami wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO w Polsce i w Norwegii realizowany latach 2009-2011 przez Międzynarodowe Centrum Kultury razem z norweskim partnerem. Niemal równolegle był realizowany przez

Norwegian National Committees of ICOMOS, in collaboration with the National Heritage Board of Poland, carried out a project named Improvement of the existing protection and management systems for sites inscribed on the UNESCO World Heritage List. Its aim was to develop statements of Outstanding Universal Value for selected World Heritage sites (wooden churches and towns), and prepare the monitoring indicators. In addition to specific studies and publications, the projects were followed up by another initiative of the Polish National Committee of ICOMOS entitled Developing a model for the management of UNESCO World Heritage cultural properties, which completed in 2016, among others publication by professor Bogusław Szmygin *UNESCO World Heritage Site – characteristics, methodology, management*.

Organisation of the Convention's implementation today

One of the first attempts to institutionalise the implementation of the World Heritage convention took place in 2003 when the National Center for Historical

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest instytucją kultury stanowiącą zaplecze eksperckie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Od ponad 50 lat Instytut i jego prawni poprzednicy zajmuje się gromadzeniem i upowszechnianiem wiedzy o dziedzictwie, kształtowaniem świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego oraz wyznaczaniem i upowszechnianiem standardów ochrony i konserwacji zabytków. Ponadto NID wydaje ekspertyzy i opinie dotyczące działań podejmowanych przy zabytkach, monitoruje i analizuje zagrożenia dla dziedzictwa oraz wypracowuje metody przeciwdziałania tym zagrożeniom, a także prowadzi ewidencję badań archeologicznych.

Instytut ma oddziały terenowe we wszystkich 16 województwach. Dodatkowo jest zarządcą polskiej części Parku Mużakowskiego, transgranicznego miejsca światowego dziedzictwa.

Dyrektor: dr hab. inż. arch. Małgorzata Rozbicka, prof. PW

National Heritage Board of Poland is an institution of culture which provides support and expertise to the Minister of Culture and National Heritage. For over 50 years, the Board and its legal predecessors have been engaged in pooling and disseminating knowledge about heritage, raising public awareness of the value of cultural heritage and the need to preserve it, as well as setting and disseminating monument protection and conservation standards. In addition, the National Heritage Board of Poland provides expert analyses and assessments on monument-related activities, monitors and analyses threats to heritage, develops methods for counteracting these threats, and maintains the inventory of archaeological surveys.

The Institute has branch offices in all the 16 regions. In addition, it manages the Polish part of the Muskauer / Mużakowski Park, the transboundary World Heritage site.

Director: Prof. Dr Małgorzata Rozbicka

Konsultacje międzynarodowe dotyczące Auschwitz Birkenau, niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1940–1945), miejsca światowego dziedzictwa UNESCO, Kraków/Oświęcim, październik 2013. Fot. D. Lipska

International consultation meeting concerning Auschwitz Birkenau, German Nazi Concentration and Extermination Camp (1940–1945), October 2013. Photo by D. Lipska

Komitety Narodowe ICOMOS z Polski i Norwegii we współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa projekt Doskonalenie systemów ochrony i zarządzania dóbr wpisanych na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Jego celem było opracowanie Deklaracji wyjątkowej uniwersalnej wartości dla wybranych miejsc światowego dziedzictwa (kościółów drewnianych i zespołów miejskich) oraz przygotowanie wskaźników monitoringu. Projekt ten, oprócz konkretnych opracowań i publikacji, miał swoją kontynuację w kolejnej inicjatywie Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS pod nazwą Opracowanie modelowego planu zarządzania dobrami kulturowymi światowego dziedzictwa UNESCO, zakończonej w 2016 roku m.in. publikacją autorstwa prof. Bogusława Szmygina *Światowe dziedzictwo kultury UNESCO – charakterystyka, metodologia, zarządzanie*.

Organizacja realizacji Konwencji

Jedną z pierwszych prób instytucjonalizacji wdrażania Konwencji światowego dziedzictwa miała miejsce w 2003 roku, kiedy Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (obecnie: Narodowy Instytut Dziedzictwa) został wskazany jako instytucja odpowiedzialna za przygotowanie raportu w pierwszym cyklu sprawozdania okresowego. Następnie, niedługo po przygotowaniu raportu, ówczesny Generalny Konserwator Zabytków polecił w 2007 roku dyrektorowi Ośrodka stworzenie komórki „do spraw planów zarządzania i innych kwestii związanych z obiektami światowego dziedzictwa w Polsce”. Niemal równoległe z utworzeniem **Zespołu ds. światowego dziedzictwa w NID** w październiku 2007 roku został powołany do życia **Komitet ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce** jako ciało pomocnicze Ministra

Monument Studies and Documentation (currently: the National Heritage Board of Poland) was named as the institution responsible for preparing the report in the I cycle of periodic reporting exercise. Following this, as soon as the exercise was concluded, in 2007, the General Inspector of Monuments instructed the Director of the Center to set up a unit “responsible for management plans and other matters related to World Heritage properties in Poland.” Nearly simultaneously with the creation of the **World Heritage Unit at National Heritage Board of Poland**, the **Committee for Cultural World Heritage in Poland** was set up as a supporting advisory body of the Minister of Culture and National Heritage. It includes representatives of key departments and institutions engaged in the protection of World Heritage in Poland, as well as respected national experts in the protection of cultural and natural heritage. Thus, actions were initiated towards organising the World Heritage system in Poland, whereby priority was given to the ordering of matters and strengthening of tools in order to ensure adequate protection of World Heritage sites.

Over time and with growing interest in World Heritage, the solutions adopted in 2007 become insufficient. Therefore, in October 2014, by decision of the Minister of Culture and National Heritage, the **Centre for World Heritage** was established in the National Heritage Board of Poland with the purpose to improve conservation and management of World Heritage properties in Poland. The task of the Centre is to actively support the monument protection services, local governments, managers and government institutions in the protection and conservation of listed and nominated World Heritage properties. At the same

Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W jego skład weszli przedstawiciele najważniejszych departamentów i instytucji zaangażowanych w ochronę światowego dziedzictwa w Polsce oraz uznani w kraju eksperci z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Tym samym zostały zainicjowane działania w kierunku organizacji światowego dziedzictwa w Polsce ze wskazaniem jako priorytetowych kwestii uporządkowania spraw i wzmocnienia narzędzi w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony miejsc światowego dziedzictwa.

Z biegiem czasu i w miarę wzrostu zainteresowania światowym dziedzictwem rozwiązania przyjęte w 2007 roku okazały się niewystarczające. Z tego powodu w październiku 2014 roku decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Narodowym Instytucie Dziedzictwa został utworzony **Ośrodek ds. Światowego Dziedzictwa** w celu usprawnienia ochrony i zarządzania dobrami światowego dziedzictwa w Polsce. Zadaniem Ośrodka jest aktywne wsparcie służb konserwatorskich, organów samorządu terytorialnego, zarządców oraz instytucji rządowych w ochronie i konserwacji dóbr wpisanych i kandydujących na Listę światowego dziedzictwa. Jednocześnie ma on zapewnić platformę współpracy i wymiany informacji dla jednostek rządowych i organizacji pozarządowych, a także szeroko rozumianego społeczeństwa zaangażowanego w ochronę i opiekę nad obszarami światowego dziedzictwa. Pełni on też funkcję formalnego punktu kontaktowego ds. światowego dziedzictwa w Polsce i wszystkie jego działania zmierzają do wypracowania modelu efektywnej współpracy.

Zmiany organizacyjne zainicjowane w Polsce 10 lat temu powoli przynoszą widoczne rezultaty. Prowadzona przez lata popularyzacja problemu światowego dziedzictwa oraz działania zmierzające do uporządkowania sfery organizacyjnej doprowadziły do wzrostu zainteresowania tematem, pogłębienia świadomości znaczenia i wzrostu potrzeby szczególnej troski o miejsca światowego dziedzictwa. Wypracowane na arenie międzynarodowej zasady dotyczące ochrony i zarządzania obszarami cennymi przyrodniczo lub kulturowo, choć z trudem, ponieważ wymagają zaangażowania wielu interesariuszy na różnych poziomach organizacji, jednak są sukcesywnie wprowadzane w życie i powoli stają się normą.

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska jest urzędem, który odpowiada za realizację polityki ochrony środowiska w zakresie zarządzania ochroną przyrody oraz kontroli procesu inwestycyjnego. Spośród **zadań GDOŚ należy wymienić** współdziałanie w realizacji polityki ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody i kontroli procesu inwestycyjnego, w tym strategicznych ocen oddziaływania na środowisko i postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko. Wykonuje ona zadania związane z siecią Natura 2000, odpowiada za przygotowanie projektu krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz programu działań. Prowadzi też centralny rejestr form ochrony przyrody.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska powołuje i odwołuje **16 regionalnych dyrektorów ochrony środowiska** wykonujących swoje zadania na obszarach poszczególnych województw, a także pełni w stosunku do nich funkcję organu wyższego stopnia.

Generalny Dyrektor: Krzysztof Lissowski

General Directorate for Environmental Protection is the authority responsible for implementing environmental policy regarding nature conservation management and control of the investment process. The **tasks of the General Directorate for Environmental Protection** comprise co-participating in the implementation of environmental policy as regards nature conservation and investment process monitoring, including the preparation of strategic environmental impact assessments and carrying out procedures concerning cross-border environmental impacts. It performs tasks related to the Natura 2000 network, and is responsible for drafting the National Strategy and Action Programme for the Conservation and Sustainable Use of Biodiversity. It also runs the Central Register of Nature Conservation Forms.

The General Director for Environmental Protection appoints and dismisses the **16 Regional Directors for Environmental Protection**, who perform their tasks in the individual regions, and is their superior authority.

General Director: Krzysztof Lissowski

time, it is meant to be a platform for collaboration and exchange of information between government and non-governmental organisations, as well as a wide range of stakeholders involved in protection and guardianship of the World Heritage sites. The Centre also plays the role of Focal Point for World Heritage in Poland, with all its activities working towards developing a model of effective cooperation.

The organisational changes initiated in Poland ten years ago have slowly brought about visible results. The popularisation of World Heritage and relevant organisational arrangements have led into increased interest in the subject matter and deepened awareness of the importance of World Heritage sites, as well as of the growing need to safeguard them. International rules governing the conservation and management of valuable natural or cultural sites have gradually been implemented and are slowly becoming standard – not without difficulty, however, since this requires the involvement of many stakeholders at different organisational levels.

Polska i światowe dziedzictwo

Kalendarium

do 1972 – udział w pracach nad sformułowaniem treści i w negocjowaniu Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

1976 – ratyfikacja Konwencji światowego dziedzictwa przez Polskę.

1976-1978 – mandat w międzyrządowym Komitecie Światowego Dziedzictwa, Polska wiceprzewodniczącym Komitetu.

1978 – wpisanie na Listę światowego dziedzictwa – jako jednego z pierwszych 12 obiektów na świecie – rozległego urbanistycznego założenia historycznego centrum Krakowa obejmującego Wawel, Stare Miasto i Kazimierz ze Stradoniem.

1978 – wpisanie na Listę pierwszego przemysłowego dobra – funkcjonującej od średniowiecza Kopalni Soli w Wieliczce.

1979 – wpisanie na Listę przez Komitet Światowego Dziedzictwa pozostałości Obozu Koncentracyjnego Auschwitz; jednocześnie ograniczenie wpisywania innych miejsc o podobnym charakterze.

1979 – dołączenie Puszczy Białowieskiej do grupy pierwszych obiektów przyrodniczych na Liście.

1980 – wpisanie na Listę – po długich staraniach – odbudowanego po II wojnie światowej historycznego centrum Warszawy; zaproponowanie Warszawy zainicjowało dyskusję na temat rekonstrukcji obiektów i zespołów zabytkowych w kontekście Listy.

1992 – wpisanie na Listę Starego Miasta w Zamościu, renesansowego *città ideale*.

1992 – Puszcza Białowieska jednym z pierwszych przyrodniczych miejsc transgranicznych po rozszerzeniu o obszar położony w granicach Białorusi.

1997 – wpisanie na Listę średniowiecznego miasta w Toruniu i zamku krzyżackiego w Malborku.

1999 – regionalne tematyczne spotkanie ekspertów dotyczące krajobrazu kulturowego we wschodniej Europie, Białystok.

1999 – wpisanie na Listę Kalwarii Zebrzydowskiej: manierystycznego zespołu architektoniczno-krajobrazowego oraz parku pielgrzymkowego – jedynego jak dotąd krajobrazu kulturowego z terenu Polski.

2001 – wpisanie na Listę Kościołów Pokoju w Jaworze i Świdnicy.

2003 – wpisanie na Listę sześciu średniowiecznych, drewnianych kościołów w ramach obiektu seryjnego pn. drewniane kościoły południowej Małopolski.

2003-2005 – nawiązanie współpracy między instytucjami centralnymi i przedstawicielami poszczególnych miejsc światowego dziedzictwa w Polsce oraz wspólne przygotowanie raportu w ramach pierwszego cyklu sprawozdawczości okresowej z realizacji Konwencji światowego dziedzictwa.

2004 – powstanie Ligi Polskich Miast i Miejsc UNESCO zrzeszającej przedstawicieli miejsc światowego dziedzictwa, której celem jest zacieśnienie współpracy i promocja turystyczna poszczególnych miejsc.

Poland and world heritage

Calendar

before 1972 – taking part in work on drafting the content and negotiating the terms of the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage.

1976 – Poland ratifies the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage.

1976-1978 – mandate within the intergovernmental World Heritage Committee, Poland acting as vice chair of the Committee.

1978 – the large-scale urban structure of the Historic Centre of Kraków which includes Wawel, the Old Town and Kazimierz with Stradom becomes one of the first twelve sites on the World Heritage List.

1978 – Wieliczka Salt Mine, operating since medieval times, becomes the first industrial site to be inscribed on the List.

1979 – the World Heritage Committee inscribed the remains of the Auschwitz Concentration Camp on the List, at the same time limiting the addition of other similar sites.

1979 – Białowieża Forest is one of the first natural sites to be entered on the List.

1980 – following lengthy efforts, the Historic Centre of Warsaw, rebuilt after World War II, is inscribed on the List; the proposal regarding Warsaw initiated a discussion about the reconstruction of sites and groups of historical buildings in the context of the World Heritage List.

1992 – the Old City Zamość, a Renaissance *città ideale*, is inscribed on the List.

1992 – Białowieża Forest is one of the first transboundary natural sites on the List, following the extension of the area in Belarus.

1997 – the Medieval Town of Toruń and the Castle of the Teutonic Order in Malbork are inscribed on the World Heritage List.

1999 – Regional Thematic Expert Meeting on Cultural Landscapes in Eastern Europe, Białystok.

1999 – Kalwaria Zebrzydowska: the Mannerist Architectural and Park Landscape Complex and Pilgrimage Park, the only cultural landscape site in Poland is inscribed on the List.

2001 – the Churches of Peace in Jawor and Świdnica are entered on the List.

2003 – six medieval wooden churches are inscribed on the List as part of a serial property called Wooden Churches of Southern Małopolska.

2003-2005 – establishing cooperation between central institutions and representatives of individual World Heritage properties in Poland and joint preparation of a report within the first cycle of Periodic Reporting on the application of the World Heritage Convention.

2004 – the setting up of the League of Polish Cities and UNESCO Sites uniting the site managers of World Heritage properties, with the aim of developing collaboration and promoting tourism to individual sites.

2004 – po kilkunastu latach wspólnych wysiłków na rzecz rewitalizacji, wpisanie na Listę Parku Mużakowskiego rozpościerającego się po obu stronach polsko-niemieckiej granicy.

2006 – wpisane na Listę Hali Stulecia we Wrocławiu wraz z otaczającymi ją terenami wystawowymi.

2007 – powołanie zespołu ds. światowego dziedzictwa w Krajowym Ośrodku Badań i Dokumentacji Zabytków (obecnie: NID) i rozpoczęcie systematycznych prac nad budowaniem systemu wdrażania Konwencji światowego dziedzictwa w Polsce.

2007 – zmienienie nazwy Obozu Koncentracyjnego Auschwitz jako miejsca światowego dziedzictwa na Auschwitz Birkenau, niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady (1940-1945) oraz przyjęcie Orzeczenia znaczenia definiującego wartość miejsca.

2007 – powołanie Komitetu ds. Światowego Dziedzictwa Kulturowego w Polsce, organu pomocniczego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz nawiązanie w ramach Komitetu stałej współpracy w sprawach światowego dziedzictwa z Ministerstwem Środowiska i Ministerstwem Spraw Zagranicznych.

2007 – spotkanie “Periodic Reporting follow-up meeting” dla wschodniej i środkowej Europy, Wrocław.

2007-2008 – doprecyzowanie i uzgodnienie granic wpisu miejsc światowego dziedzictwa w ramach projektu wstecznej inwentaryzacji.

2008 – wzmocnienie ochrony Kopalni Soli w Wieliczce poprzez przyjęcie strefy buforowej miejsca światowego dziedzictwa.

2009 – przyjęcie przez Komitet Światowego Dziedzictwa Orzeczeń znaczenia przygotowanych retrospektywnie, definiujących wartość pięciu miejsc światowego dziedzictwa.

2010 – wzmocnienie ochrony historycznego centrum Krakowa poprzez przyjęcie strefy buforowej miejsca światowego dziedzictwa.

2012 – Międzynarodowe spotkanie ekspertów światowego dziedzictwa UNESCO dotyczące kryterium VI i wartości asocjacyjnych, Warszawa.

2012 – tłumaczenie na język polski i publikacja Wytycznych operacyjnych do realizacji Konwencji światowego dziedzictwa.

2012-2014 – współpraca instytucji centralnych i przedstawicieli miejsc światowego dziedzictwa w przygotowaniu drugiego cyklu sprawozdawczości okresowej z realizacji Konwencji światowego dziedzictwa w Polsce.

2013 – uzupełnienie wpisu Kopalni Soli w Wieliczce o Kopalnię Soli w Bochni, należąca przez wieki do tego samego przedsiębiorstwa królewskiego i siedzibę zarządu – Zamek Żupny w Wieliczce oraz zmiana nazwy dobra na Królewskie Kopalnie Soli w Wieliczce i Bochni.

2013 – wpisanie na Listę 16 drewnianych cerkwi w polskim i ukraińskim regionie Karpat, poprzedzone kilkuletnią współpracą między polskimi i ukraińskimi specjalistami.

2013 – objęcie czteroletniego mandatu w międzyrządowym Komitecie Światowego Dziedzictwa.

2004 – after more than a decade of joint efforts on conservation, the Muskauer Park / Park Mużakowski located on the German-Polish border is inscribed on the List.

2006 – the Centennial Hall in Wrocław, along with the surrounding Exhibition Grounds, is inscribed on the List.

2007 – setting up the World Heritage Unit at the National Centre for Historical Monument Studies and Documentation (currently the National Heritage Board of Poland – NID) and commencement of strategic works to create a system of implementation of the World Heritage Convention in Poland.

2007 – the name of the World Heritage site Auschwitz Concentration Camp changed to Auschwitz Birkenau, German Nazi Concentration and Extermination Camp (1940-1945) and adoption of the Statement of Significance defining the value of the property.

2007 – setting up of the Committee for Cultural World Heritage in Poland, a supporting body for the Ministry of Culture and National Heritage, and establishing within the Committee ongoing cooperation with the Ministry of the Environment and the Ministry of Foreign Affairs on World Heritage issue.

2007 – the Periodic Reporting follow-up meeting for Central and Eastern Europe, Wrocław.

2007-2008 – clarification and agreement of boundaries of World Heritage properties within the Reactive Inventory.

2008 – protection of the Wieliczka Salt Mine is strengthened thanks to the establishment of a buffer zone around the World Heritage site

2009 – the World Heritage Committee adopts Statements of Significance prepared retrospectively, defining the value of five World Heritage sites

2010 – protection of the Historic Centre of Kraków is strengthened thanks to the establishment of a buffer zone around the World Heritage site

2012 – International World Heritage Expert Meeting on Criterion (vi) and Associative Values, Warsaw

2012 – the Polish translation of the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention is published.

2012-2014 – cooperation between central institutions and representatives of individual World Heritage properties in preparing of a report within the second cycle of Periodic Reporting on the application of the World Heritage Convention in Poland.

2013 – the extension of the Wieliczka Salt Mine to include the Bochnia Salt Mine, which for centuries belonged to the same royal company and the seat of the board – Wieliczka Saltworks Castle and the change of name to the Wieliczka and Bochnia Royal Salt Mines.

2013 – sixteen Wooden Tserkvas of the Carpathian Region in Poland and Ukraine are inscribed on the List, following a long period of cooperation between Polish and Ukrainian specialists.

2013 – Poland takes up a four-year mandate within the inter-governmental World Heritage Committee.

2014 – zmiana kryteriów i rozszerzenie granic wpisu na Listę Puszczy Białowieskiej.

2014 – wzmocnienie ochrony historycznego centrum Warszawy poprzez przyjęcie strefy buforowej miejsca światowego dziedzictwa.

2014 – przyjęcie Orzeczeń wyjątkowej uniwersalnej wartości retrospektywnie definiujących wartość trzech miejsc światowego dziedzictwa, w tym jednego obiektu transgranicznego: parku Mużakowskiego, a także Hali Stulecia we Wrocławiu oraz historycznego centrum Warszawy.

2014 – powołanie do życia Ośrodka ds. Światowego Dziedzictwa w NID, oficjalnego punktu kontaktowego ds. światowego dziedzictwa w Polsce.

2015 – rozpoczęcie systemowej współpracy między Ośrodkiem ds. Światowego Dziedzictwa w NID a wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków w sprawie ochrony i konserwacji miejsc światowego dziedzictwa.

2015 – tłumaczenie i publikacja poradnika światowego dziedzictwa *Zarządzanie światowym dziedzictwem kulturowym*.

2015 – Polska zostaje wiceprzewodniczącym Komitetu Światowego Dziedzictwa.

2016 – złożenie wniosku o wpis na Listę kopalni ołowiu, srebra i cynku wraz z systemem gospodarowania wodami podziemnymi w Tarnowskich Górach.

2016 – tłumaczenie i rozpowszechnianie poradnika światowego dziedzictwa *Przygotowanie wniosków o wpisanie na Listę światowego dziedzictwa*.

2016 – przyjęcie Orzeczeń wyjątkowej uniwersalnej wartości przygotowanych retrospektywnie dla ośmiu miejsc światowego dziedzictwa z terenu Polski, w tym uzupełnienie i aktualizacja wcześniej przyjętych przez Komitet Orzeczeń znaczenia: Auschwitz Birkenau, niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i zagłady (1940–1945), Kalwarii Zebrzydowskiej: manierystycznego zespołu architektoniczno-krajobrazowego oraz parku pielgrzymkowego, zamku krzyżackiego w Malborku, historycznego centrum Krakowa, Kościołów Pokoju w Jaworze i Świdnicy, miasta średniowiecznego w Toruniu, Starego Miasta w Zamościu oraz drewnianych kościołów południowej Małopolski.

2016 – obchody jubileuszu 40-lecia ratyfikacji przez Polskę Konwencji światowego dziedzictwa połączone z wystawą „Historyczne kopalnie. Dzieło przyrody, sztuka człowieka”.

2016 – wybór Polski na gospodarza 41. sesji Komitetu Światowego Dziedzictwa.

2017 – 41. sesja Komitetu Światowego Dziedzictwa w Krakowie.

2014 – change of criteria and extension of boundaries of the entry of Białowieża Forest on the List.

2014 – protection of the Historic Centre of Warsaw is strengthened thanks to the establishment of a buffer zone around the World Heritage site.

2014 – adoption of Retrospective Statements of Outstanding Universal Value defining the value of three World Heritage sites, including one transboundary site: Muskauer Park / Park Mużakowski, the Centennial Hall in Wrocław and the Historic Centre of Warsaw.

2014 – setting up of the Centre for World Heritage in NID, an official World Heritage Focal Point in Poland.

2015 – the beginning of regular collaboration between the Centre for World Heritage in NID and Regional Monuments Protection Offices on the protection and conservation of World Heritage sites.

2015 – the Polish translation of the World Heritage Resource Manual – *Managing Cultural World Heritage* is published.

2015 – Poland becomes the vice chair of the World Heritage Committee.

2016 – the submission of a nomination dossier to inscribe the Tarnowskie Góry Lead, Silver and Zinc Mine and its Underground Water Management System on the List.

2016 – the Polish translation of the World Heritage Resource Manual – *Preparing World Heritage Nominations* is distributed.

2016 – adoption of Retrospective Statements of Outstanding Universal Value defining the value of eight World Heritage sites in Poland, including additions and updating of, adopted earlier by the Committee the Statements of Significance, for Auschwitz Birkenau, German Nazi Concentration and Extermination Camp (1940–1945), Kalwaria Zebrzydowska: the Mannerist Architectural and Park Landscape and Pilgrimage Park, the Castle of the Teutonic Order in Malbork, the Historic Centre of Kraków, the Churches of Peace in Jawor and Świdnica, the Medieval Town of Toruń, the Old City of Zamość and the Wooden Churches of Southern Małopolska.

2016 – celebrations of the 40th anniversary of the ratification of the World Heritage Convention in Poland along with the exhibition “Historic Mines – Art of Nature, Work of People”.

2016 – Poland is chosen as the host country of the 41st Session of the World Heritage Committee.

2017 – the 41st Session of the World Heritage Committee in Kraków.